četrtek 6. oktobra 2022

P9_TA(2022)0349

Razmere na področju človekovih pravic na Haitiju, zlasti v zvezi z nasiljem tolp

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 6. oktobra 2022 o razmerah na področju človekovih pravic na Haitiju, zlasti v zvezi z nasiljem tolp (2022/2856(RSP))

(2023/C 132/08)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Haitiju, zlasti resolucije z dne 20. maja 2021 o razmerah na Haitiju [1],

— ob upoštevanju splošnega rednega pregleda za Haiti, ki ga je Svet za človekove pravice sprejel 4. julija 2022,

— ob upoštevanju resolucije Varnostnega sveta št. 2645 (2022) z dne 15. julija 2022,

— ob upoštevanju poročil Urada OZN za usklajevanje humanitarnih dejavnosti za leto 2022 o Haitiju, zlasti poročila z dne 23. septembra 2022 o vplivu družbenih nemirov na humanitarne razmere,

— ob upoštevanju govora, ki ga je na Generalni skupščini Združenih narodov 24. septembra 2022 imel zunanji minister Jean Victor Généus,

— ob upoštevanju poročila generalnega sekretarja Združenih narodov z dne 15. februarja 2022 integriranemu uradu OZN na Haitiju,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic z dne 10. decembra 1948,

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah z dne 16. decembra 1966,

— ob upoštevanju Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk z dne 18. decembra 1979,

— ob upoštevanju Ameriške konvencije o človekovih pravicah z dne 22. novembra 1969,

— ob upoštevanju Konvencije o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989 in pripadajočih treh izbirnih protokolov,

— ob upoštevanju osnovnih načel OZN o neodvisnosti sodstva z dne 6. septembra 1985,

— ob upoštevanju univerzalnega statuta za sodnike z dne 17. novembra 1999 in ibero-ameriškega statuta za sodnike iz maja 2001,

— ob upoštevanju Sporazuma o partnerstvu med članicami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav na eni strani ter Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi, podpisanega v Cotonouju 23. junija 2000 [2] (Sporazum iz Cotonouja),

— ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 26. junija 2012 o skupni strategiji za partnerstvo med EU in Karibi (JOIN(2012)0018),

— ob upoštevanju sporazuma o gospodarskem partnerstvu med državami CARIFORUMA na eni strani ter Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi strani [3],

— ob upoštevanju ustave Republike Haiti iz leta 1987,

— ob upoštevanju členov 144(5) in132(4) Poslovnika,

([1]) UL C 15, 12.1.2022, str. 161.
([2]) UL L 317, 15.12.2000, str. 3.
([3]) UL L 289, 30.10.2008, str. 3.

A. ker se humanitarne razmere na Haitiju v zadnjih letih neprestano slabšajo zaradi negotovosti v državi; ker so od umora predsednika Jovenela Moïseja julija 2021 tolpe pridobile več moči, zato je med haitijskim prebivalstvom občutek negotovosti vseprisoten; ker je vse večje nasilje in stopnjevanje kršitev človekovih pravic prizadelo 1,5 milijona ljudi, zaradi česar je bilo notranje razseljenih dodatnih 19 000 ljudi, 1,1 milijona pa jih potrebuje pomoč; ker poleg socialno-politične in gospodarske krize prihaja do splošne negotovosti in krize zaradi tolp, kar se sprevrača v humanitarno katastrofo; ker naj bi se uradne policijske sile vse pogosteje posluževale nasilnih ukrepov;

B. ker je haitijska vlada 11. septembra 2022 napovedala, da bo zmanjšala subvencije za gorivo za približno 400 milijonov USD, da bi povečala prihodke za socialne programe, zato je prišlo do povečanja nemirov in zavezništev tolp, ki so se polastile glavne infrastrukture; ker državi že več mesecev primanjkuje bencina; ker je dostop do naftnega terminala Varreux, kjer je nakopičenih 70 % zalog, v rokah oboroženih tolp; ker skoraj 86 % električne energije, proizvedene v državi, temelji na naftnih derivatih; ker so morale bolnišnice in zdravstveni domovi zaradi pomanjkanja zmanjšati ali celo prenehati opravljati svoje dejavnosti;

C. ker je na Haitiju kar 200 tolp, tudi v Port-au-Princeu, ki nadzorujejo glavna pristanišča in ceste; ker tolpe, med katerimi so nekatere povezane z državnimi akterji in domnevno povezane tudi s politiki, grozijo, da bodo destabilizirale vlado s svojimi večjimi sredstvi in orožjem; ker naj bi nekateri haitijski politiki in vodilni podjetniki tolpam in drugim kriminalnim združbam priskrbeli denar in orožje v zameno za zatiranje protivladnih protestov; ker tolpe izvajajo oblast in nadzor nad ozemljem, dostopom do goriva in dostavo humanitarne pomoči, s čimer izpodbijajo avtoriteto haitijske nacionalne policije in drugih državnih institucij ter ovirajo zmožnost nacionalne policije, da bi se borila proti trgovini s prepovedanimi drogami in drugim kaznivim dejanjem;

D. ker je bilo po podatkih Urada visokega komisarja za človekove pravice med januarjem in koncem junija 2022 v Port-au-Princeu zagrešenih 934 umorov, 684 poškodb in 680 ugrabitev; ker je julija 2022 zaradi vala nasilja tolp prišlo do več kot 470 ubojev, od katerih je bila skoraj polovica osredotočena na sosesko Cité Soleil; ker večina žrtev ni bila neposredno v tolpah, ampak so jih neposredno napadli člani tolp; ker je bilo več primerov ponavljajočih se skupinskih posilstev žensk in deklet, kar potrjuje sistematično uporabo nasilja na podlagi spola; ker je bilo po podatkih iz poročila haitijske nacionalne mreže za zaščito človekovih pravic iz avgusta 2022 na desetine žensk in deklet žrtev kampanj množičnih posilstev, ki so jih zagrešile tolpe v Port-au-Princeu;

E. ker so skupine 10. junija 2022 prevzele nadzor nad pravosodno palačo; ker je bila palača od leta 2018 večinoma nedelujoča zaradi varnostnih tveganj, kar ovira dostop do pravnega varstva v državi; ker so bili spisi s kritičnimi dokazi o množičnih pobojih, ki so jih od leta 2018 zakrivile tolpe, ukradeni ali nepopravljivo uničeni;

F. ker zelo nestabilne varnostne razmere na Haitiju ogrožajo nujne humanitarne operacije, od katerih so odvisni ranljivi ljudje; ker je zaradi popolne blokade ceste na južni polotok od leta 2021 v južnih departmajih Port-au-Princea izoliranih 3,8 milijona ljudi; ker te razmere agencijam OZN in humanitarnim organizacijam preprečujejo, da bi pomagale prebivalstvu na teh območjih, medtem ko OZN ocenjuje, da pomoč potrebuje 1,1 milijona ljudi;

G. ker so tolpe namerno napadle in plenile zaloge pomoči v hrani, tudi 15. septembra 2022, ko je bilo izropano skladišče Svetovnega programa za hrano v Gonaïvesu, kjer je bilo 1 400 ton hrane, namenjene za prehrano skoraj 100 000 šolarjev in najranljivejših družin; ker so OZN in druge nevladne organizacije v letu 2022 izgubile vsaj 6 milijonov USD zalog, kar bi lahko pomagalo več kot 410 000 ljudem;

H. ker se po podatkih Svetovnega programa za hrano 4,4 milijona Haitijcev, kar predstavlja več kot tretjino prebivalstva, spoprijema z neustrezno prehransko varnostjo, 217 000 otrok pa trpi zaradi zmerne do hude podhranjenosti; ker je Haiti še posebej izpostavljen pretresom na svetovnem trgu hrane in goriva, saj uvozi 70 % žit; ker se Haiti zaradi ruske vojne v Ukrajini že spoprijema s 26-odstotno inflacijo, zaradi česar si družine težko privoščijo hrano in druge potrebščine ali prodajajo pridelke na lokalnih trgih;

I. ker so novinarji še posebej tarča nasilja; ker sta bila 11. septembra 2022 v Cité Soleil ubita dva novinarja, Tayson Lartigue in Frantzsen Charles, njuni trupli pa so nato zažgali;

četrtek 6. oktobra 2022

J. ker se razmere na področju človekovih pravic in humanitarne razmere še naprej hitro slabšajo, haitijski prosilci za azil pa imajo omejen dostop do mednarodne zaščite in se spoprijemajo z vrsto kršitev človekovih pravic v državah gostiteljicah, vključno s pridržanjem, nezakonitim zavračanjem in izsiljevanjem; ker je bilo po podatkih Mednarodne organizacije za migracije med 1. januarjem in 26. februarjem 2022 iz sosednjih držav na Haiti izgnanih ali deportiranih 25 765 oseb; ker je več nevladnih organizacij opozorilo, da so haitijski prosilci za azil samovoljno pridržani ter diskriminirani in poniževani; ker deportacija in vračanje haitijskih migrantov prispevata k poslabšanju humanitarnih razmer v državi;

K. ker se je haitijska vlada zaradi vse slabših varnostnih, gospodarskih in socialnih razmer odločila preložiti začetek šolskega leta s 5. septembra na 3. oktober 2022, pri čemer je novo šolsko leto še vedno negotovo; ker naj po podatkih UNICEFA pol milijona otrok v Port-au-Princeu ne bi hodilo v šolo, 1 700 šol v prestolnici pa naj bi se moralo zapreti; ker je približno polovica Haitijcev, starih 15 let in več, nepismenih, ker je izobraževalni sistem v državi zelo neizenačen, kakovost razpoložljivega izobraževanja je nizka, visoke šolnine pa izključujejo večino otrok iz družin z nizkimi dohodki;

L. ker se najbolj ranljive skupnosti v državi spoprijemajo z dramatičnimi poplavami in erozijo tal, ki jih je povzročilo hudo krčenje gozdov, zaradi česar se je zmanjšal donos pridelka; ker več kot tretjina prebivalstva nima dostopa do čiste vode, dve tretjini pa imata omejeno sanitarno oskrbo ali je sploh nimata; ker več kot polovica prebivalstva živi pod pragom revščine, mnogi pa so odvisni od samooskrbe v kmetijstvu; ker je država močno odvisna od zunanjih prihodkov; ker je Haiti po podatkih svetovnega indeksa tveganja zaradi podnebnih sprememb (Global Climate Risk Index) za leto 2021 med državami, ki so jih podnebne nevarnosti v zadnjih 20 letih najbolj prizadele;

M. ker varnostne razmere močno vplivajo na cilje sodelovanja EU s Haitijem, vključno z uvedbo razvojne agende, osredotočene na trajnostne preobrazbene rezultate na področjih, kot sta izobraževanje in prehranska varnost, ter na prizadevanja Komisije za civilno zaščito in operacije humanitarne pomoči;

N. ker se v državi še vedno uporablja sistem služabništva otrok (restavèk), sodobna oblika suženjstva; ker v tem okviru starši otroke iz obubožanih domov, predvsem deklice, pošljejo živeti in delati k mestnim družinam ali družinam na polmestnih območjih; ker lahko ti otroci pozneje postanejo žrtve kaznivih dejanj uličnega nasilja ali trgovine z ljudmi na podlagi spola, ki jih izvajajo kriminalne združbe;

O. ker je bil načrt OZN za humanitarni odziv na Haitiju v višini 373 milijonov USD financiran le 14-odstotno; ker je po podatkih OZN število ljudi, ki potrebujejo humanitarno pomoč, ocenjeno na približno 1,5 milijona;

P. ker je Haiti podpisnik Sporazuma iz Cotonouja, ki v členu 96 določa, da je spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin eden od bistvenih elementov sodelovanja med afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami in EU;

1. ostro obsoja nasilna dejanja in uničenje, ki so jih zagrešile tolpe na Haitiju, ter obžaluje plenjenje zalog hrane in pomoči ter napade na humanitarne delavce; zlasti obsoja nasilna dejanja, ki so se zgodila julija 2022 v četrti Cité Soleil v prestolnici Port-au-Prince, ter nenehno nasilje, zaradi katerega so državljani prikrajšani za svoje temeljne pravice; odločno obsoja spolne napade tolp na ženske in dekleta ter uporabo mladoletnikov pri dejavnostih tolp; opozarja, da dekleta potrebujejo posebno pozornost in pomoč pri dostopu do zdravstvenega varstva in zaščiti pred spolnim nasiljem;

2. poudarja, da morajo haitijske oblasti poskrbeti za boljše upravljanje na vseh ravneh države in družbe, vključno z bojem proti korupciji; poudarja odločilni pomen, ki ga ima delujoče in verodostojno sodstvo; želi spomniti, da morajo haitijske oblasti obravnavati temeljne vzroke za nasilje tolp, tudi z reformo pravosodnega sistema, odgovorne pa privesti pred sodišče in jim omogočiti pravično sojenje; poudarja, da je odgovornost nujna in kako pomembni so ustrezna podpora in pravna sredstva za žrtve ter dolgotrajni mir in stabilnost; podpira izjavo posebne predstavnice Helene La Lime na zasedanju Varnostnega sveta OZN z dne 16. junija 2022 o integriranem uradu OZN na Haitiju, v katerem je začrtala, kako izboljšati varnostne razmere;

3. poziva, naj se v okviru kazenskega pregona za vprašanje tolp uporabi pristop, s katerim bi izboljšali upravljanje nezakonitega orožja, ki bi ga spremljali socialno-ekonomski projekti in dejavnosti ponovnega vključevanja, namenjenimi ustvarjanju delovnih mest in prihodka v soseskah, ki jih je nasilje tolp najbolj prizadelo; odločno vztraja, da morajo haitijske

oblasti privesti odgovorne pred sodišče in jim omogočiti pravično sojenje, in ponovno poudarja, da morajo uradniki organov kazenskega pregona pri obravnavi protestov spoštovati mednarodne norme in standarde glede uporabe sile; opozarja na ustavno pravico do mirnih demonstracij; poudarja, da mora haitijska vlada obravnavati vse možne razsežnosti nasilja tolp, tudi z uporabo socialnih, zdravstvenih in izobraževalnih programov, z izboljšanjem oskrbe z vodo in sanitarnimi storitvami ter s pomočjo ob nesrečah in prizadevanji za obnovo;

4. zahteva, da se takoj prenehajo nasilje tolp in kriminalne dejavnosti; poziva EU in njene države članice, naj prek globalnega režima sankcij EU na področju človekovih pravic sprejmejo ustrezne ukrepe, med drugim zamrznitev premoženja in prepoved potovanj, proti tistim, ki sodelujejo pri nasilju tolp, kriminalnih dejavnostih ali kršitvah človekovih pravic, vključno s korupcijo, ali ta dejanja podpirajo;

5. poudarja pomen glavnih akterjev civilne družbe, vključno s cerkvami, sindikati, mladinskimi organizacijami in organizacijami na področju človekovih pravic, kmečkimi in ženskimi gibanji ter nevladnimi organizacijami; poziva k ponovni vzpostavitvi moči in legitimnosti javnih institucij, ponovnemu pridobivanju zaupanja prebivalstva, odpravi nekaznovanja ter organizaciji svobodnih in preglednih volitev po dveh letih;

6. poziva vse deležnike na Haitiju, naj vzpostavijo trajno, časovno omejeno in splošno sprejeto rešitev za sedanjo politično slepo ulico, ki bo omogočila vključujoče, miroljubne, svobodne, poštene in pregledne parlamentarne in predsedniške volitve v skladu s priznanimi mednarodnimi standardi, takoj ko bodo varnostne razmere in logistične priprave to dopuščale; poudarja, da mora ta postopek voditi Haiti, v njem pa morajo polno in enakopravno sodelovati ženske, mladi, civilna družba in drugi ustrezni deležniki, da bi moč vrnili tistim, ki jih bodo svobodno izbrali haitijski prebivalci, ter da bi obnovili demokratične institucije in sprejeli ukrepe za odzivanje na gospodarske in socialne izzive;

7. izraža globoko zaskrbljenost zaradi razmer, v katerih so haitijski prosilci za azil v državah gostiteljicah, v katere so pobegnili; poziva oblasti držav gostiteljic, naj ustavijo vse izgone in deportacije na Haiti, kjer se krize na področju človekovih pravic in humanitarne krize nadaljujejo, naj Haitijcem nemudoma zagotovijo dostop do zaščite brez diskriminacije ter zagotovijo pošteno oceno statusa begunca v skladu s konvencijo OZN o statusu beguncev in Kartagensko deklaracijo o beguncih;

8. poziva države, ki sprejemajo haitijske prosilce za azil, naj spoštujejo merila, določena v mednarodnih konvencijah o azilu in vračanju; opozarja, da so vrnitve na Haiti izjemno nevarne in da bo življenje vrnjenih oseb še naprej ogroženo, dokler se ne bodo varnostne razmere na Haitiju izboljšale;

9. spodbuja Komisijo in države članice EU, naj še naprej tesno sodelujejo z integriranim uradom OZN na Haitiju, skupino OZN za posamezno državo na Haitiju, regionalnimi organizacijami in mednarodnimi finančnimi institucijami, da bi državi pomagali prevzeti odgovornost za doseganje dolgoročne stabilnosti, trajnostnega razvoja in gospodarske samozadostnosti;

10. spodbuja države članice, mednarodne finančne institucije in druge subjekte, naj povečajo prispevke v zbirni sklad za varnostno pomoč Haitiju, da bi podprli usklajeno mednarodno pomoč; poziva EU in njene države članice, naj nacionalnim carinskim organom, organom mejne kontrole in drugim ustreznim organom zagotovijo stalno krepitev zmogljivosti, tehnično podporo in usposabljanje;

11. nujno poziva haitijske oblasti in mednarodno skupnost, naj podprejo programe za odpravo revščine ter zagotavljanje šolanja in dostopa do socialnih storitev, zlasti na oddaljenih območjih države;

12. pozdravlja, da je EU namenila 17 milijonov EUR za podporo najranljivejšim na Haitiju in v drugih karibskih državah; poziva Komisijo, naj še naprej prednostno obravnava humanitarno pomoč Haitiju in zagotovi, da bo izvajanje te pomoči državi učinkovito povezano z njeno razvojno strategijo in bo neposredno koristila prebivalstvu, ki jo potrebuje;

13. vztraja, da je treba zaradi hude prehranske krize posebno pozornost nameniti nujni pomoči v hrani, prednost pa dati nakupu lokalne hrane, da ne bi zaradi te pomoči uničili malih kmetov in trajnostnih lokalnih načinov kmetovanja v državi;

14. poziva Komisijo, naj zagotovi sistematičen nadzor vse pomoči, vključno s humanitarno pomočjo, in njeno uporabo za posebne projekte, za katere je namenjena; ponovno izraža svojo zahtevo iz resolucije z dne 20. maja 2021, ki še ni bila izvedena, po reviziji in poročilu Evropskega računskega sodišča o načinu porabe sredstev EU na Haitiju; poziva k preiskavi preglednosti in učinkovitosti mreže za razdeljevanje pomoči;

četrtek 6. oktobra 2022

15. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Evropske komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic, posebnemu predstavniku EU za človekove pravice, Uradu visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice, generalnemu sekretarju OZN, Organizaciji afriških, karibskih in pacifiških držav, njenemu svetu ministrov in Skupni parlamentarni skupščini AKP-EU, institucijam Cariforuma ter vladi in parlamentu Haitija.